

GETTY

Insaciables i condemnats

PERE
ANTONI
PONS

A *Germà gran*, Lionel Shriver ofereix el retrat d'una clàssica família disfuncional, com tants n'hem llegit i

tants n'hem vistos al cinema i la televisió de les últimes dècades. El toc de geni de la novel·la de Shriver és que els elements i els personatges de sempre són mostrats a través d'un filtre insòlit, tan original literàriament com útil a l'hora de tractar un dels aspectes més sensibles i truculents de l'actual societat occidental, especialment de la nord-americana. Aquest filtre és la patològica relació que els protagonistes

tenen amb la salut, amb l'estètica i, sobretot, amb el menjar.

Presentada d'aquesta manera, *Germà gran* pot fer la impressió de ser, només, una tragicomèdia familiar calòricament friqui. En realitat, és una exhibició d'enginy i d'intel·ligència, entretinguda i angoixant, que explora els deficiències de la gana i de la sacietat, de la compulsió i del plaer, del perill de l'èxit massa fàcil i de la conveniència del fracàs. "El sector de les dietes és l'únic negoci del món que obté beneficis tot i que fracassa en un 98% dels casos". Aquesta és la cita que obre el llibre. Marca el terreny, minat de paradoxes i contrasentits, per on transitarà la novel·la.

GERMÀ GRAN
LIONEL SHRIVER
L'ALTRA/ANAGRAMA
TRAD. CARLES MIRÓ
INÚRIA PARÉS
394 PÀG./19,90 €

Pandora Halfdanarson, la protagonista i narradora de *Germà gran*, té una vida benestant i ocupada, però monòtona i no gaire satisfactòria. Reparteix el seu temps entre la família i l'exitosa empresa de confecció de "ninos" que li ha donat fortuna i fama. No tot són flors i violes, esclar. El seu marit, en Fletcher, està obsessionat amb l'exercici físic, és un fanàtic de la dieta i un maniàtic de la salut, i això, a ella, la inquieta, perquè ja ha fet els 40 i arrossega un cert sobrepès. A més, no acaba d'entendre's amb els seus fillastres, una nena sensible i apocada i un adolescent arrogant i insolent. La Pandora expia els seus dimonis a través dels

ninos, "que turmenten la gent repetint-li els seus defectes" i que estan personalitzats segons les demandes de cada client.

Tot fa un tomb radical en la vida de la Pandora quan el seu germà gran, l'Edison, s'instal·la a casa seva. Des de sempre ella havia sentit veneració per ell: pianista de jazz, guapo, reconegut, que ha fet concerts arreu del món... Però ara que s'ha convertit en una desferra anímica, en "un tòtem de l'excés" que pesa 174 quilos, la seva presència només és una font de conflictes. La Pandora se sent impel·lida a provar de salvar-lo, sacrificant si cal el seu matrimoni i sotmetent-se a la tirania dels vincles de sang.

Devorar un pastís de xocolata

A partir d'aquest argument, narrat amb una vivor i una veritat que tant poden ser commovedores com repugnants –un parell d'escenes, una dins un bany i l'altra dins una cuina, són fabulosament fastigoses–, Shriver posa sobre la taula la dimensió existencial que hi ha darrere el problema de la gana compulsiva i l'obesitat. "No era que el menjar fos tan meravellós –no ho era–, sinó que res no era meravellós", conclou la narradora, explicitant que l'addicció al menjar és una manera fallida de sadollar alguna cosa molt més buida que l'estómac. No és casual que l'escenari de la novel·la sigui una ciutat d'Iowa, estat rural i conservador que la crisi i la manca d'expectatives han convertit en un niu de ionquis a la metamfetamina.

Escrita en una prosa rica, directa i reflexiva, *Germà gran* seria una magnífica novel·la, si no fos per l'última part. Són, només, 19 pàgines. Però dibuixen un gir argumental innecessari i absurd, que fa malbé tot el que hem llegit i que converteix la novel·la en una vulgar autoteràpia feta a través de mentides. És un final tan estúpid com devorar un pastís de xocolata per celebrar que has aconseguit completar un any de dieta estricta. ♦♦

El rossinyol de Hans Christian Andersen

SIMONA
ŠKRABEC

La por, diuen a casa meua, és buida per dins i al voltant no hi té res. Aquesta frase feta, que es fa servir per consolar

els nens quan xisclen de terror davant la foscor o per qualsevol altre perill imaginari, és una bona entrada al poemari de Manel Ollé. Cal acceptar que els conceptes amb els quals operem diàriament són com aquesta por infantil: buits per dins, certament, però ben visibles, ben presents, perquè tenen contorns, perquè tenen una forma consolidada. Totes les paraules són com aquesta *por*: mai ens posaríem d'acord en què sentim exactament en els moments d'angoixa, però les tres simples lletres d'aquest mot indiquen, tanmateix, un sentiment compartit.

Totes les paraules estan fetes d'aquesta mena de signes, uns quants traços reglamentaris damunt el paper que esperen que els

reconstruïm sempre de nou. Ollé cita Charles Simic, que defineix així ja no un concepte o una emoció, sinó directament la percepció de la seva pròpia persona. El "jo" es converteix en "l'habitació buida i la finestra oberta". Si busqueu l'home, què trobareu, doncs? L'absència és en aquest cas clamorosa, però el vers no parla pas de la dificultat de definir el "contingut" de cada persona, sinó d'un altre fet molt més ineludible. L'home és. Cadascú de nosaltres existeix. Per molt buida que sigui l'habitació, per molt oberta que sigui la finestra, ocupa un espai, és. O dit amb el concís resum de Manel Ollé: "Ara dius: / ser on sóc cos: no res".

El dret d'imaginar

"Ni el vers ni la citació ni la sensació ni la buidor / et transporten enlloc", rebla el clau el poeta. Avui només ens és donada "l'epifania eixuta i sobtada". Aquesta sòlida –i severa– constatació final no és cap mena de rendició i encara menys una mirada

BRATISLAVA O BUCAREST
MANEL OLLÉ
EDICIONS 62
PREMI GABRIEL
FERRATER
76 PÀG./16 €

nostàlgica cap a les èpoques en què els poetes encara podien aspirar a sentir l'alè diví rere unes imatges capturades.

Ollé advoca des del primer fins a l'últim vers pel dret d'imaginar i el dret de visitar les contrades vistes pels altres. Aquest viatge és possible, evidentment, només perquè tenim el signe. El treball poètic de Manel Ollé consisteix a mostrar els moments en els quals els signes van esdevenir el que són, penetrar rere cada imatge, entendre que la llengua és el teatre on les coses passen per ser vistes, sense mostrar, però, tot l'engranatge.

Per això, la llengua pot evocar fins i tot allò que no coneixem. Bratislava i Bucarest no són només les ciutats pensades, les ciutats "on mai no has estat", sinó de nou un signe que reemplaça la realitat. No cal ni tan sols aprendre a situar-les en el mapa, perquè no és aquesta la dificultat de l'empresa. Pensar en "tot allò que hi és encara que mai hi hagi pensat" recor-

da dolorosament les limitacions de la percepció humana. Som incapaces no ja d'entendre, sinó simplement d'imaginar la dimensió del nostre propi present. No podem concebre l'infinit d'una autopista plena de fars encesos o d'una ciutat adormida sota una capa de boira. Quantes vides, quants detalls d'aquestes vides, bateguen sota cada nom d'una ciutat?

H.C. Andersen conta sobre un emperador de la Xina que va emmalaltir perquè el seu conseller havia fet fabricar un ocell mecànic que imitava el cant del rossinyol. La repetició obstinada del cant sense cap variació li va fer perdre les ganes de viure. Amb els successors al tron esperant davant la porta, l'emperador en el seu llit de mort sent a trenc d'alba cantar un rossinyol viu, alegre, confiat. Manel Ollé ens parla exactament d'aquesta renovació constant, màgica, de la fe en la vida. Els rossinyols, ja se sap, són sempre iguals, però cada cant que sentim és únic. ♦♦